

2020

VERKSAMHETSBERÄTTELSE MALMÖ UNIVERSITETSBIBLIOTEK

Ett år utöver det vanliga

Under 2020 fick vi lära oss vad resiliens betyder i praktiken. Coronapandemin blev plötsligt en realitet i början av året. Det innebar ett historiskt beslut av regeringen att den 18 mars låta all högre utbildning i Sverige gå över i ett digitalt läge. Det utmanade universitetsbibliotekets verksamhet på många vis, men att vara resiliert betyder att kunna hantera förändringar och att fortsätta utvecklas. En kris kan skapa möjligheter till lärande, nytänkande och innovationer.

För Malmö universitetsbiblioteks del har vi under detta besynnerliga år såväl fått hantera rent praktiska frågor kring tillgången till böcker som hur ett bibliotek delvis kan skötas hemifrån. Det handlar om att skapa förutsättningar för studenter och forskare att få tillgång till de informationsresurser de behöver för utbildning och forskning. Bland annat har det inneburit längre lånetider genom nya inställningar i våra system, men också fler inköpta e-böcker. Bibliotekets lokaler och lärandemiljöerna har anpassats utifrån samhällets restriktioner för att begränsa smitta. Samtidigt var tillgången till arbetsplatser oerhört viktig, eftersom alla ska ha lika möjligheter att delta i undervisningen digitalt. I begränsningarna har det blivit tydligt att bibliotek är en social infrastruktur, det vill säga en plats som är betydelsefull för det demokratiska samhället genom att främja och stödja det öppna mötet mellan olika människor, men också mellan människor och kunskap. Allmänhetens tillgång till UB har tyvärr kringskurits under pandemin. Men det har trots allt funnits en möjlighet att utnyttja Orkanenbiblioteket under vissa tider på dagen.

I princip alla samtal och möten har översatts till ett digitalt format. Superdigitaliseringen av olika funktioner som behövs för att uppfylla universitetsbibliotekets uppdrag innebär att vi också utvecklat och fått syn på nya möjligheter i att möta våra olika användare. Digitala undervisningsmoment i olika utbildningar har utformats för att fungera tillsammans med nya digitala läroobjekt som stöd. Chatt och Zoom har till stor del ersatt mötet i den fysiska informationsdisken och handledningar vid en dator. Tröskeln in till biblioteket har på så sätt både höjts genom begränsningar till rummet och sänkts genom digitaliseringen.

Utveckling som redan var planerad stannade samtidigt inte upp. Den nya publikationsplattformen DiVA implementerades och lanserades. Även systemen för sökning byttes delvis, förändrades, uppgraderades och fick nya inställningar. Forskningsdatahanteringen utvecklades i projektform tillsammans med andra funktioner på lärosätet. Allt detta är en del av forskningsinfrastrukturer som behövs för att utföra forskning i en digital tid. Forskningsinfrastrukturer är alltså inte bara storskaliga forskningsanläggningar. Universitetsbibliotek är i hög grad en forskningsinfrastruktur. Häri ingår de tekniska infrastrukturer som biblioteket driver, administrerar och utvecklar och den kunskap och expertis som behövs för att upprätthålla driften och användningen av dem.

Så ja det har varit ett av de märkligaste åren i minnaminne. Definitivt ett år fyllt av utmaningar och lärande och som gett upphov till nya lösningar och kanske till och med innovationer i digitaliseringens spår. När jag ser tillbaka blir jag oerhört imponerad av hela personalen på universitetsbiblioteket och alla insatser för att få detta att fungera.

/Sara Kjellberg

Många omprioriteringar

Öppet- och lånetiderna har varierat under pandemiåret 2020. Det har skapat extra arbete för många av bibliotekets medarbetare, inte minst systemförvaltarna.

- Vi har lagt väldigt mycket tid på sådant som inte stod på handlingsplanen, vi fick helt enkelt prioritera om, säger avdelningschefen Emma Nolin.

Annat som rört systemen under året är att det nu sker en automatisk export från Libris till det lokala bibliotekssystemet Sierra. Tidigare överfördes posterna en i taget. Ett par personer träffas en gång i veckan för att se över posterna och gallra när det behövs.

2020 var också första gången en ny modell för systemförvaltning följdes fullt ut. Det stärker kvaliteten och har gjort arbetet tydligare och mer strukturerat, menar Emma Nolin.

Emma Nolin,
Chef för avdelningen medier och
vetenskaplig publicering (MVP)
Malmö universitetsbibliotek

Upphandling och implementeringar

Under 2020 upphandlades en ny tidskriftsagent. En grupp på tre biblioteksmedarbetare ansvarade för upphandlingen.

- Det var en utmaning, det finns bara ett par tidigare upphandlingar av det här slaget i den svenska biblioteksvärlden. Men det gick mycket bra!

Året innan upphandlades både discoverysystem och länkserver, som Ebsco vann. Implementeringen av länkservern Fulltext Finder skedde under 2020. Eftersom vi redan hade Ebscos discoverysystem var det enbart länkservern som implementerades, men vi kunde även passa på att förbättra discovery-installationen

- Många har arbetat med att göra våra resurser sökbara. Det kan handla om kopplingar till Libris, justering av inställningar eller att diskutera hur sökmenyn ska se ut.

DiVA för forskare och studenter

Arbetet med att byta publiceringsplattform, från MUEP till DiVA, påbörjades 2019. Deltagarna i projektet kom från UB, kommunikationsavdelningen och IT-avdelningen och arbetet fortsatte under delar av 2020. Den del som berörde forskningspublikation lanserades i maj. DiVA för studentuppsatser var färdigt i oktober. En grupp av medarbetare har sedan skapat automatiska flöden med import av metadata från Web of Science och Pubmed till DiVA.

Fler köpta e-böcker

Under 2020 köptes det inte in så många tryckta böcker som det var budgeterat för. Antalet inköpta e-böcker var fler.

- Det beror nog till viss del på covid. Många är inte på plats på campus och vill hellre ha e-böcker, säger Emma Nolin som tycker det är ett stort problem att det inte går att köpa vetenskapliga e-böcker på svenska.
- Det är alltid problematiskt, men särskilt under den här tiden. Det har gjorts gemensamma förfrågningar från alla lärosätesbibliotek till svenska förläggare men än så länge har läget inte förbättrats för svenska e-boksinköp.

Utvärderingar

Flera utvärderingar har gjorts under året. Biblioteket började använda en ny metod för att utvärdera användningen av e-resurser och en grupp undersöker hur man kan utvärdera de transformativa avtal som biblioteket har. I början av 2020 gjordes också en strategisk insats för att undersöka strukturen på bibliotekets samlingar i förhållande till utbildningarna på universitetet. Allt distansarbete under pandemin har krävt många timmar i zoom för bibliotekets medarbetare. Emma tycker därför det är viktigt att hitta nya mötesformer.

- Jag vill gärna kombinera rörelse och möten och har därför provat att ha en del ”walk and talk”-möten där jag har skickat med reflektionsfrågor som samtalet kan utgå från.

Digitala konferenser lockade fler

Vi fortsatte att kompetensutveckla oss under pandemiåret, trots att alla arrangemang inte gick att genomföra som planerat. En del konferenser har ställts in medan andra varit digitala.

- När geografin inte betyder något är det fler personer som kan delta. Lärosäten Syds aktiviteter har faktiskt haft fler deltagare än någonsin, säger Lotta Wogensen som samordnar kompetensutvecklingen på biblioteket.

Ett exempel på en aktivitet som Lärosäten syd arrangerade är ett så kallat Teach meet, om att undervisa och handleda på distans.

- Det blev väldigt bra och det kan hända att en del konferenser blir digitala även i fortsättningen, när pandemin är över, säger Lotta Wogensen.

35 medarbetare på biblioteket deltog i någon form av konferens eller kurs under 2020.

- Det är ganska många med tanke på omständigheterna.

Hållbarhet och demokrati

Kompetensdagarna som bibliotekets medarbetare tar del av ungefär tre gånger per termin har mestadels varit digitala 2020. Under våren var temat hållbarhet ur olika aspekter, medan höstens kompetensdagarna ägnades åt bibliotek och demokrati.

- Det har varit pandemianpassat med korta föreläsningar kompletterat med aktiviteter eller filmer. Men vi hann faktiskt med ett museibesök på plats i juni.

I slutet av våren utvärderades kompetensdagarna. En del av bibliotekets medarbetare vill ha ett mer biblioteksspecifikt innehåll, men många gillar också utblickarna. Oavsett vilket så är det tydligt att det är viktigt med dessa tillfällen som ett led i att skapa gemensam förståelse för hur Malmö UB kan utvecklas.

Möjligheternas bibliotek

Med medel från Region Skåne ledde Malmö UB under 2019 och 2020, ett kompetensutvecklingsprojekt med fokus på demokrati och livslångt lärande. Projektet Möjligheternas bibliotek var ett samverkansprojekt med deltagare från fyra olika bibliotekstyper i regionen.

Hur har pandemin påverkat ditt sätt att arbeta?

Helen: Undervisningen är nog en av de saker som påverkats mest av coronan. Allt blev plötsligt digitalt och vi var tvungna att börja arbeta på ett nytt sätt.

Lena Å: Mina arbetsuppgifter som biblioteksassistent funkar inte att göra hemifrån. Jag har varit på jobbet varje dag.

Tobias: Att jobba med bibliotekets system har varit en utmaning under pandemin, med regler och rutiner som ändrats flera gånger. Samtidigt har det tvingat oss att testa kreativa lösningar vi kanske aldrig provat annars.

Carina: Alla typer av handledning har funkat bättre digitalt, då man lätt kunnat dela skärm med varandra. Det har också varit mycket enklare att bestämma träff med doktorander/forskare nu när vi träffas digitalt.

Leif: Behovet och efterfrågan av e-böcker har ökat under pandemin. Vi har också en ny rutin för att kunna katalogisera böcker hemifrån.

Utveckling av den digitala kompetensen

Det har varit mycket hårt arbete under året, tycker avdelningschefen Ewa Stenberg. Öppettider, sökhjälp, lånetider, undervisning, biblioteksmiljö – allt har påverkats av att människor uppmanats att hålla avstånd och inte träffas.

- Höjdpunkten 2020 är allas fantastiska insatser under de här ansträngda förhållandena, säger Ewa Stenberg.

Omställningen var skarp och gällde från restriktionernas första dag i mitten av mars.

- Det var krävande, men det gick. Många medarbetare hade också redan provat på att använda och producera digitala lärobjekt och det underlättade mycket.

Ewa Stenberg,
Chef för avdelningen
Pedagogisk verksamhet
och lärandemiljö (PVL)
Malmö universitetsbibliotek

Personliga möten ersattes av Zoom och på köpet utvecklade alla sin digitala kompetens ännu mer. Chattandet ökade, undervisning och handledning skedde via digitala verktyg. Bibliotekets öppettider och låneregler ändrades flera gånger (se tidslinjen).

Automatiska omlån kom i gång som en pilotstudie 2020 och en utvärdering ska göras 2021.

- Det är verkligen roligt och det har diskuterats länge, säger Ewa Stenberg.

Nya möbler och klimatbokcirkel

Men allt är inte digitalt. Den fysiska miljön i Orkanenbiblioteket fick ett lyft och de som trots allt besökte biblioteket möttes av nya möbler i entrén och kafédelen. Även skyltningen förbättrades.

Av förklarliga skäl har bibliotekets olika evenemang fått ställas in. Men ett helt nytt arrangemang skapades 2020 – klimatbokcirkelarna LÄS GRÖNT som tog fasta på begreppet climate fiction. Samma bok lästes i två bokcirklar, en svensk och en engelsk. Maja Lundes bok Blå (på engelska "The End of the ocean") var först ut i ett arrangemang som förhoppningsvis återkommer även kommande terminer. Tanken var från början att studenter från olika fakulteter skulle mötas över en fika i biblioteket, men nu fick det bli via Zoom i stället.

Även många konferenser och träffar sköts upp eller blev digitala. Team undervisning arrangerade en digital nätverksträff under hösten 2020 med bibliotekarier från hela Sverige.

- Den handlade om digital undervisning och kom precis rätt i tiden. Nätverksträffen var både uppskattad och välbesökt med bra innehåll, och vi fick också hjälp med upplägget av universitetets facilitetsstöd från Storm.

Talböcker och systematiska sökningar

Tillgänglighetsgruppens talbokshandledning för studenter blir allt fler. Ewa Stenberg tror att det delvis kan bero på att information om tjänsten går ut i universitets välkomstbrev till nya studenter.

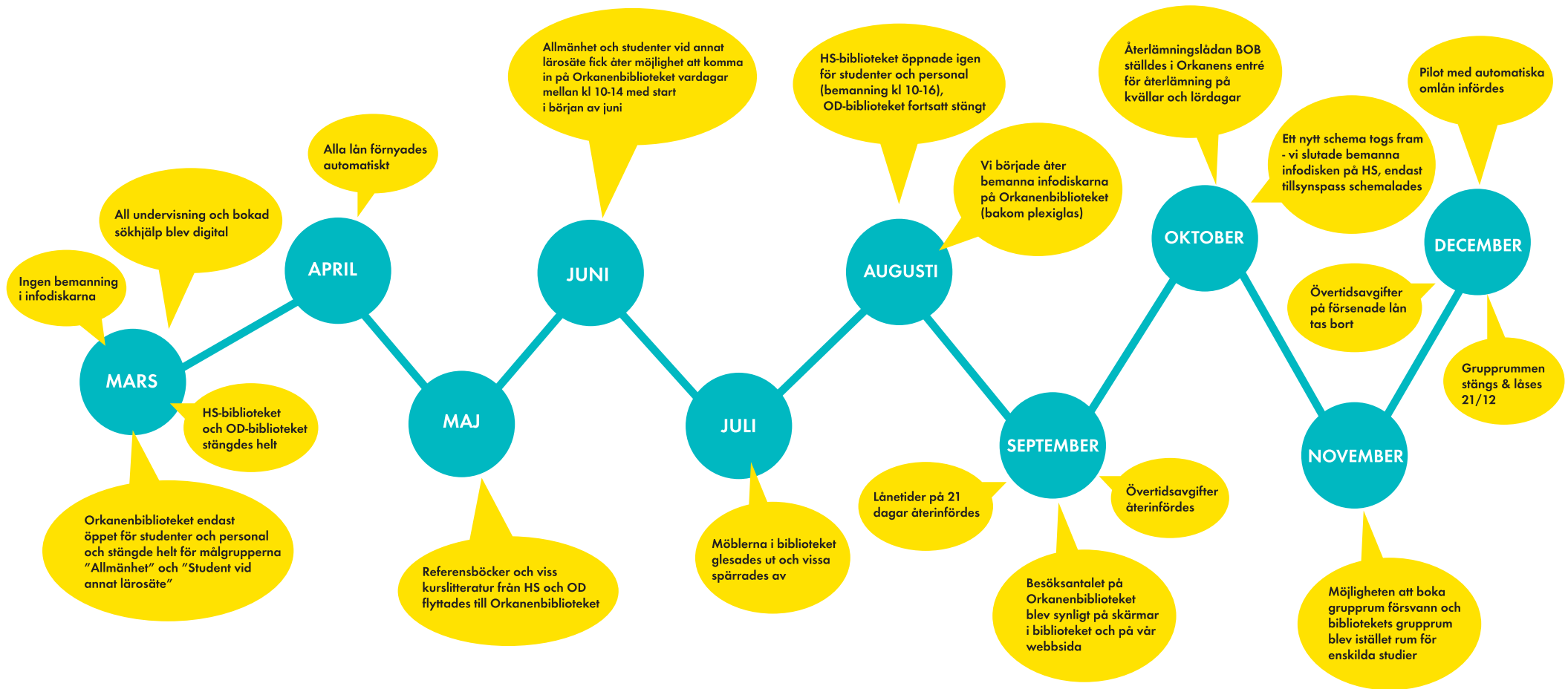
- Då vet de tidigt vart de ska vända sig och vilket stöd som finns att få. Det har också visat sig att det digitala formatet är väldigt funktionellt för dem.

Under 2020 genomfördes också ett miniprojekt kring bibliotekets stöd till systematiska översikter (se intervju med Martina Vall). Resultatet implementeras 2021.

Nya möbler i Orkanenbiblioteket sommar 2020

Nya miniprojekt med tydligt fokus

År 2020 påbörjades en ny form av utvecklingsarbete på biblioteket – miniprojekt. Tanken med dessa projekt är att de ska vara korta, utvecklingsinriktade, ha få deltagare och ett tydligt fokus mot något specifikt inom forskningsstödet som behöver fördjupas. Idén till projekten kommer från en rapport om bibliotekets forskningsstöd som gjordes 2019.

Under året genomfördes två miniprojekt, ett på hösten och ett på våren. Bibliotekarien Martina Vall var med i båda.

- Det första, som handlade om systematiska översikter startade ungefär samtidigt som pandemin kom. Det gjorde att projektet drog ut lite på tiden eftersom det digitala samarbetet var så nytt för oss, säger Martina Vall.

Nytt arbetslag

Resultatet av det första miniprojektet blev att nytt permanent arbetslag för systematiska översikter bildades. Det är bra att det finns en dedikerad grupp som tar hand om detta, tycker Martina.

- En del systematiska sökningar kan vara väldigt tidskrävande, med forskare som behöver mycket hjälp under lång tid. Då måste det finnas utrymme i våra tjänster att ta hand om det.

Publiceringsstrategier

Det andra miniprojektet handlade om publiceringsstrategier och blev färdigt i januari 2021.

- Vissa saker som rör forskarnas publiceringsstrategier fungerar alldeles utmärkt och det var viktigt att identifiera dessa. Det gäller framför allt bibliotekets arbete mot enskilda forskare. Men i projektet tog vi upp hur vi gör vi när vi jobbar mot institutioner och fakulteter som vill titta på detta, säger Martina Vall.

Arbetet med rutinerna för att ta hand om frågor från institutionerna fortsätter därför 2021.

Användbart format

Formatet med miniprojekt har visat sig väldigt användbart för att arbeta med en fördjupande uppgift kring utvecklingen av forskningsstöd. Det kommer att fortsätta användas och utvecklas.

STATISTIK MALMÖ UNIVERSITETSBIBLIOTEK 2020

Totalt antal tryckta böcker:	152 349	(2019: 149 281 2018: 145 934)
Antal nyförvärv:	4098	(2019: 5784 2018: 5508)
Antal fjärrlån ut, inom Sverige:	4047	(2019: 3646 2018: 4620)
Antal fjärrlån ut, utanför Sverige:	173	(2019: 183 2018: 203)
Antal fjärrlån in, inom Sverige:	766	(2019: 1074 2018: 907)
Antal fjärrlån in, utanför Sverige:	669	(2019: 590 2018: 604)
Antal e-böcker:	289 957	(2019: 255 099 2018: 252 429)
Antal poster publicerade i Swepub från MAU med utgivningsår 2020:	1027	(2019: 717 2018: 978)
Initiala hemlån (ej omlån):	66 170	(2019: 91 730 2018: 95 084)
Antal talbokshandledning:	367	(2019: 346 enskilda + drop in 2018: 270 enskilda + drop in)
Antal bokade sökhjälpstillfällen:	238	(2019: 211 2018: 250)
Antal undervisningstimmar:	347	(2019: 474,5 2018: 344,75)
Antal deltagande studenter i undervisning:	6137	(2019: 7523 2018: 4992)

PRESENTATIONER OCH PUBLIKATIONER

Emma Nolin

Challenges with building and procuring collections in a changing landscape

Presenterad på Liber 2020, Online (22-26 juni)

Annsophie Olsson & Lotti Dorthé

Surrounded by Science : The Researchers' Gallery at Malmö University Library

Journal of the European Association for Health Information and Libraries, 16(2), 14–17. <https://doi.org/10.32384/jeahil16388>

Ola Tengstam

Gallring av e-böcker – hur kan det göras?

Presenterad på Samlingshantering i teori och praktik, Nationell konferens om biblioteken och samlingarna Stockholms universitet, Aula Magna, 7 februari 2020

Henrik Berlin, **Martina Vall**, Elisabeth Bergenäs, Karin Ridell, Susanne Brogårdh-Roth, Elisabeth Lager, Thomas List, Thomas Davidson & Gunilla Klingberg (2019)*

Effects and cost-effectiveness of postoperative oral analgesics for additional postoperative pain relief in children and adolescents undergoing dental treatment: Health technology assessment including a systematic review

PloS one, 14(12), e0227027. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0227027>

(*publicerades sent på året, december 2019)

Thomas Davidson, Caroline Blomma, Mats Bågesund, Barbro Krevers,

Martina Vall, Elisabeth Wärnberg Gerdin & Sofia Tranæus (2020)

Cost-effectiveness of caries preventive interventions - a systematic review

Acta odontologica Scandinavica, 1–12. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/00016357.2020.1862293>

Lotta Wogensen

Möjligheternas bibliotek: lärande i det livslånga biblioteket

Presenterad på Umeå universitet (4-5 november) 2020

Bildning i en digital tid? [Elektronisk resurs] Papers från konferensen Mötesplats

Profession – Forskning, Umeå universitet 4-5 november 2020

Svensk biblioteks förening; Högskolan i Borås; Umeå universitet

REPRESENTATION - Lokalt på Malmö universitet

Rektors ledningsgrupp (LG)	Sara Kjellberg
Beredning för utbildning (BU)	Ewa Stenberg
Beredning för forskning & forskarutbildning (BFF)	Jonas Fransson
Kommittén för forskarutbildning (KFU)	Ulla Wolfe/Martina Vall
Utvecklingsrådet för digitalisering (URD)	Sara Kjellberg
Redaktionsrådet för studentnyhetsbrevet	Eva Tornbjør
Rådet för breddad rekrytering & breddat deltagande	Helen Rasmussen
Rådet för samverkan	Emma Nolin
Rådet för globalt engagemang (RÅGE)	Annsophie Olsson
Rådet för ett hållbart universitet	Sara Kjellberg (ordf.) Lotta Wogensen
Styrgrupp ERA19	Sara Kjellberg
Styrgrupp mau.se	Sara Kjellberg
Styrgrupp Akademisk högtidsvecka	Sara Kjellberg
Styrgrupp för Servicetorg	Sara Kjellberg
Systemägarforum	Sara Kjellberg Emma Nolin Ewa Stenberg
Universitetsövergripande lärandemiljögruppen	Annsophie Olsson

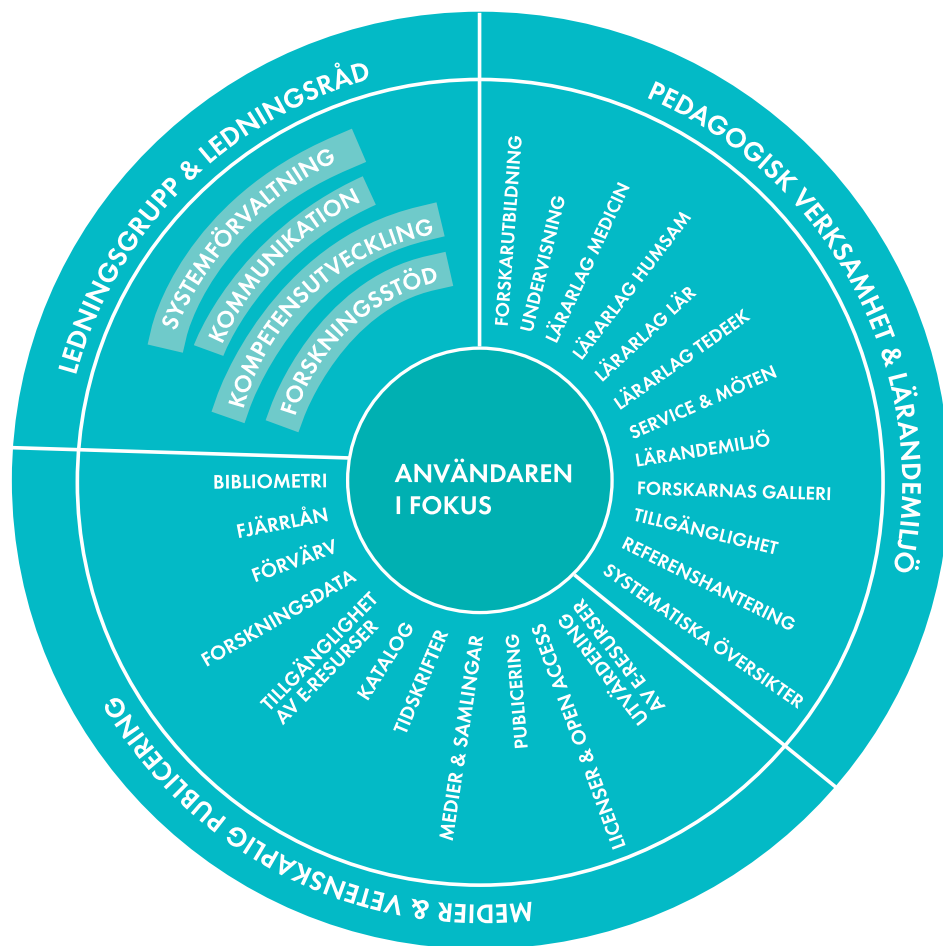
REPRESENTATION - Regionalt, nationellt, internationellt

Biblioteksföreringen – "2017-2020 – The Next Frontier" (Projekt med Kenya Library Association)	Annsophie Olsson
IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions), Continuing Professional Development & Workplace Learning Section	Ewa Stenberg
Lärosäten syd	Lotta Wogensen
Libris Utvecklingsråd	Sara Kjellberg
Region Skånes biblioteksråd	Sara Kjellberg
SUHF Forum för bibliotekschefer, styrgruppen	Sara Kjellberg
Swepub referensgrupp	Pär Egevad

Universitetsbibliotekets verksamhet

Två avdelningar med arbetsgrupper samt gemensamma funktioner och ledning

MALMÖ UNIVERSITETSBIBLIOTEK

www.mau.se/Bibliotek/

april 2021